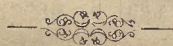

Նոր հրատարակութիւն

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅ

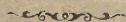
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԵՂԻՌԻԹԻՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ

Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱՆԻՉԻ

ՆՅՈՒՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԵՍՂԻԹԵԱՆ

Իօժէն-Սի դաղդիացի մեծանուն միտասանին սոյն նշանուոր
դործը, զոր Մասիսի Մեծ. Խմբագիր Կ. Ս. Խիթիւնեան էֆէնտի,
ասկէց 18 տարի առաջ թարգմանած և իրր թերթօն Մասիսի միջո-
ցաւ հրատարակելէ յետոյ՝ զատ ևւս տպագրած էր, ժամանակէ մը
ի վեր սպառած լինելով, այս անգամ Մեծ. Թարգմանիչը կրկին աշ-
քէ անցուցած, լեզուին մաքրութեանն և ոճերու գեղեցիկ բացատ-
րութեանց մեծ խնամք տարած և մասնաւոր պայմանաւ մը մեզ յանձ-
նած է, երկրորդ անգամ տպագրել պատկերազարդ :

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅՆ 1600 մեծադիր երեսի մօտ, 4 ընդարձակ
հատորէ պիտի բաղկանայ, ճիշդ սոյն յայտարարութեան դիրքով և
տառերով մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ տպագրութեամբ :

Ամբողջ գործը պիտի պարունակէ գաղղիերէն ընտիր տպագրու-
թեանէ մ'ընդօրինակեալ և մասնաւոր խնամք մտրագրեալ 100ի մօտ
գեղեցիկ պատկերք, և բացի ասոնցմէ, 60ի չափ ալ մեծադիր և
ընտիր պատկերներ, որք մաքուր թղթի վրայ զատ տպագրուելով
պիտի գեանդուին գործոյն մէջ :

Մէն մի հատորին բաժանորդագրութեան գինն է կանխիկ 28 ղուրուշ :

16 երեսէ բազկացեալ մէն մի թերթն 30 փարայ :

Գաւառաց համար թղթատարութեան ծախքն միտակց հաշուելով մէկ հատորին գինն է 30 ղուրուշ :

Գաւառներէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողք , սրարտին բաժնեգինն ԿՈՆՏԱՆԿՅՈՒԼՅԱՆ, Բուրաստան Մանկանց հանդիսի խմբագրատունն հետեւեալ հասցէիւ .

استانبولده سلطان حمام جاده سنده نومرو ۱۴ نشان برر بیان

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս Սուլթան համալ Թիւ 14

RÉDACTION

DU « POURASDAN MANGANTZ »

SULTAN HAMAM 14 CONSTANTINOPL

TURQUIE

Արգոյ Հասարակութիւնն , Բուրաստանի հրատարակչաց վրայ բաւական վստահութիւն ունեցած է , տեսնելով ժամանակէ մ'ի վեր իւրեանց զանազան հրատարակութեանց մէջ ցցուցած խոստմնապահութիւնն և իւրեանց խոստումները ճշդութեամբ կատարելու մասին ի գործ դրած ճշդապահութիւնն : Այս անգամ եւս կը յուսամք թէ պիտի տեսնենք նոյն քաջալերութիւնն , որով յառաջիկային աւելի ընդարձակ գործերու ձեռնամուխ լինելու խրախոյս մը պիտի լինի մեզ :

1824 Բ. Կաթ. Գ. 2. Ինք.

Ը Ն Տ Ա Ն Ի Ք

ՀԱՆԴԵՍ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԵՒ ԱՅԼ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԸՆՏԱՆԻՔ տառն և հինգ օրը միանգամ կը հրատարակուի : Տարեկան բաժանորդագրինն է Պոլսոյ համար 40 դահեկան :
Վեցամսեայ » » 25 »
Գրասուռոյ համար տարեկան 30 »
Օտար երկիրներու համար 42 Թրանք
Ատարադրութեան տեղն է. Պոլիս Աշեան Տպարան :
Իրաքանչիւր թերթի գինն է 4 դահեկան , կը ծախուի Աշեան տպարանը , նաեւ Պահճէ-դարա ջրաժառանգ Պողոտ տղա Խորխոսունի խանութը :
Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է յղել առ Ա. Աշեան հրատարակին , ի Սիւմպիւլլի խան վարի յարկ թիւ 33 :
ԸՆՏԱՆԻՔի նպատակէն դուրս որ և է գրուածք հրատարակուիլը հանդիսիս մէջ : Զհրատարակուած գրութիւնք ետ չեն տրուիր :

معارف نظارت جلالة سرك رخصتاً بطبع اولی شد

ԿԵՍԱՆՆԵՐՈՒՊՈԼԻՍ

ՀԱՅԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԱՅ Մ. ԱՇԵԱՆ

ՊՈԼՍՈՒԼԻ ԲԱՆ ԳՆՏԱՆՈՒ ԹԻՒ ԲՅ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

ԸՆՏԱՆԻՓ

ՀԱՆԴԷՍ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԵՒ ԱՅԼ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՅ

Բ. ՏԱՐԻ

1 ՀԱՅՏԵՐԵՐ 1884

ԹԻՒ 2

ԹՈՒՐՔ ԿԻՆՆ

Վերջին օրերս կարգացինք տեղական մամուլին մէջ մեծ սքանչացմամբ թուրք կնոջ մի փառաւոր շահատակութիւնը :

Այն արիական շահատակութեան ի լուր՝ մասք կը յափշտակուիմք կերթանք ի Վիեննա, զարմանքով և հիացմամբ համակուած ամբօրին կը ճեղքենք, որ խոնած էր աւստրիական ապարանքին առջև, և կը անսնենք այն թուրք կնոջ՝ որ Պաննալուզայէն մինչև հոն եկած՝ իւր բանտարկեալ ամուսնոյն ազատութեան շնորհն կը հայցէ ծնրատարած, չգիտէ տիրող լեզուն, սակայն միմէ իւր արցունքը չխօսիր իւր տեղ, երբ լեզուն լռէ, միակ հայեցումներ չեն յայտներ մրրիկներն որտի. ծնրադբած է նա, թերևս կազօթէ առ Տէր, և կօրհնէ զանի, որ իւր ամուսնոյն փրկութեան համար տաան ամիսներ ուղեորելու

զօրութիւն տուած էր իրեն, թշուառութիւնը հեղնած էր այս կնոջ սրտին արիութիւնը, բայց նա չէր գիտեր թէ ապիկար զէնք մ'էր այդ տխուր հեղնութիւնը քաջ սրտերուն համար եկած էր հէք կինը իւր գլուխը ապարանքին մարմնորոններուն զարնելով մեռնիլ կամ երջանիկ ըլլալ անմոռոյն քով՝ որոյ միշտ կ'երևութանար անշուշտ սպիտակագգետ՝ բանտին խաւարչուտ անդունդին մէջ իրեն յերազի, այցելելու համար անոր, յոյս և սփոփում սփռելու համար. ինչ տխուր պատահար բաժնած էր այն երկու սիրելիները, որք միմեանց քով ապրելու սահմանուած, ի միասին թշուառանալ կը փափաքէին, ի միասին կեալ, աշխարհի առջև ժլատիլ էր, բաժանել իրարմէ. մեռնիլ էր նոյն ժամայն, խիտ երջանիկ պիտի ըլլային անոնք, երբ ժահարլորն երթային, և արտասուածհեղ ուռենաւց ներքև հանգչէին զրկափառն, և սգաւոր անցորդն անոնց յիշատա-

կին վրայ արցունք չպիտի թափէր, այլ պիտի օրհնէր զԱստուած որ արագ թռիչներ տուած էր այն ամուլաց վերասանալ յաշխարհն սիրոյ. բայց ոչ, այդ կինը, այդ առաքինի կինը դեռ կուգէ շնչել, կուգէ երջանկացնել իւր հոգեհատորները, իւր ամուսինը և իւր որդին, ծածկուած է պարկեշտութեան ասպարաւ՝ կազալակէ շնորհ. շնորհ. որ կին չպիտի ուզէ հաւատարիլ այդ կնոջ վեհութեան, որ այդ չպիտի ցանկայ այդ պատուական գոհարին: Եթէ այդ կնոջ սիրտը կը բարակէ, պատճառն այն է որ Աստուած մը կը բնակի անոր սրտին մէջ, և այդ աստուածային զօրութեամբ յաղթական՝ կուգէ տեսնել կայսրը, նա կը գայր թէ չիք խտրընդ կայսր և ընդ շինական, պէտք էր իրեն հետ տեսնուիլ, իրեն՝ որ գերեզմանին խորը սողացող ստուեր մը պիտի դառնար կամ կմախք մը անգեղեայ: Այդ կմախքը քնար մը պիտի ըլլար, այդ սառեր՝ ճառագայթ, երբ պալատան քահանայներէն ամուսնոյն ազատութեան վճիռը արձակուէր, կինը անշուշտ այնուհետեւ պիտի մուծար իւր տասնամեայ սառապանքներն, իւր սոսկալի շահատակութիւնն. որոյ համար կուտած էր տարերց դէմ արխարար, գերմարդկային զօրութեամբ յարձակած էր ամէն խոչնդոտներու, դիմագրաւած էր ամէն վտանգաց դէմ. թշուառութիւնը անշուշտ սոսկաց այսքան առաքինութեան վրայ, տեսնելով իւր ճիւղերն՝ որք ի զուր կը վառնէին, այդ մահուչափ տառապանքներն կորակիր եւ կը մղէին մինչեւ ապարանին սեմին վրայ՝ ուր կինը կուգար զօհել

իւր որդին գրկապինդ իւրեւ սնապաշտ հաւատաւորն առ ոսոս բազնոյն կամ՝ յաւիտեան երջանկանալ որդեկտ և ամուսինով միանգամայն:

Մինչեւ այն ժամանակ առաքինի կինը չէր լացած, իւր դժոխքներ ուղեւորութեան միջոցին երբէք չէր լացած, վասն զի յուսով կը թռչէր խնստառնաթեւ ընդ այնքան վտանգս, բայց նա հոն այն սեմոյ վրայ արցունք պիտի թափէր, որպէս զի գլխով ինչ սրբեր անոր արցունքը:

Արեւելքի կիներն կրնան պարծիլ իրաւամբ իրենց այս քրոջ վրայ, և ամէն տգեղ զգացումներ տմթեան հարկը մնան ի տես այդ գիւցազնուհոյն, որ կը հալածէ յիւրմէ տկարութեան և անզգայութեան նախադաշտութեանը՝ որք ի կորուստ արեւելեան կնոջ դարանած են միշտ, և եւրոպայի կեդրոնն կարծես կը կանգնէ մեծութեան կոթող մը, որոյ տեսլեամբ պիտի զարհուրին խաւարի և նուաստութեան բարեկամ ճիւղեր:

Այն խոր Բանտին դռները կը բացուին կարծես տհա, տհա դատապարտեալը կը թօթափէ իւր չլիմանքըն, կը վազէ իւր կնոջ գիւղը, թըշուառ մարդ, ինչպէս շնորհակալ ըլլայ իւր կնոջ՝ երջանկութեան համար, ինչ տրիսուր մատուցանէ. ամուսնական գրկախոսունումն միտոյն, և այն անբարբառ գորովանքն որ բուռն կըրից արգիւնք են, և այն զարմանքն կը վիսարինէ՝ որով զգածուած, աշխարհն կարճանացնէ այն կինն. «պոսկ առն իւրում»:

Իննեւտանկերոյդ դարը զարմանայ և հրաշքի դար մ'է, մինչ զի Թուրք կին մը կարենայ Աստորիոյ վեհ կայ-

ներ գլխով թեան արտօսորն խել աչքե-
րէն և կաթոգին զգացմամբ դողդո-
ջել տալ զանի :

Յայդ յուզումներն կը հրաւիրեն
կանանց ազգը յօրինակ և զմեզ ի
յարգանս մեծագործութեանց իգա-
կան սեռի :

ԷՄԷ - ՄԱՐԴԵՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻՆԻԹԻԿՆ ՄԱՐԾ

Ընտանիքի Բ. թուոյն հրատարակ
ման հետ կը հրատարակուի նաև Էմէ-
Մարգէնի հինգերորդ տետրը, որով
կուարտի գործոյն աւաջին հատորը,
և բաժանորդագրութիւնը կը փակուի :

Աստանօր հարկ կը համարիմք
յայտնել թէ ընդէ՞ր ձեռնարկեցինք,
բոլոր մեզ՝ այս մեծածախ ապաղըու-
թեան :

Նախ թէ ներշնչուած էինք գոր-
ծոյն կարեւորութենէն, այն ներշնչ-
մամբ՝ երբ մարդ կը տեսնէ մի հոյա-
կապ գործ, փառաւոր յիշատակարան
դարուց զարմանաց արժանի հրաշա-
կերտ մը, կապշի այն ժամանակ իւր
հիացման մէջ, և մոռք կը փարի քո-
լորովին անոր, այնու կապրի, անոր
յիշատակաւ կը վերանայ : Էմէ-Մար-
գէն ազդած էր մեզ, նա իբրև մի
Յիսկիլա կը յափշտակէր մեր սիրտն
ու միտքն, և զգացմանց ամբողջ թե-
քերն թեթևացնելով՝ մեր ամբողջ կեան-
քը երգիոն մը կ'ըներ վսեմին, ազնի-
ւին, գեղեցկին : Կիմաստասիրէ նա
Պարզկութիւնը յափշտակիչ խորհրդ-
գածութեամբ, և լոյս կը ծաւալէ այն
խորխորատին առջև՝ ուր գահալիժել
կուզեն մոլորութիւնք թշուառ մարդը :

Նորա արձակած հառաչներն՝ մնապաշ-
տութիւններն և նախապաշարումներն
սարոնցնող հոգեբաղիս անէծքներ
են, որք որչափ աւեւն, պիտի դողան
ամպարիչաք և որչափոյ պիտի թաղ-
ջին չարերն :

Էմէ-Մարգէն իննևտասաներորդ-
դարու լուսոյ առաքելներէն է, նո-
րա դաստիարակութիւնը իգական սե-
ռի աւետարանն է, ինչպէս ըսած է
ազգային քաջ բանասէր մը, իւր կա-
րեւորագոյն երկին մէջ :

Որչափ թղթատենք զայն, պատ-
գամներ կընդունինք անկէ, պատ-
գամներ՝ որք մարդկութեան վերած-
նութիւնը կ'որոտան, կը ներկայացնէ
ազգեր իրենց տգիտութեամբ և ի-
րենց սխալներով, քըցուցնէ թագա-
ւորներ, աշխարհակալներ, ոճրի և
վրէժխնդրութեան խորհուրդներով
մոլեցնած, իւր էջերն դարեքու վը-
սեմ՝ արձանագրութիւններն են, հոն
կ'երեւին խմատութիւնը փառասիրու-
թեան դէմ, վատթար կրքերն՝ ազնիւ
ցանկութեանց հակառակ, և երբ աշ-
խարհի արեւնահեղութիւնները սար-
սափով կը նկարագրէ՝ կարծես մարդ-
գաղափարին դառնալով կ'ըսէ. «Աստ-
ուած այս դոհը մօրմէ մը չպահանջեր»
հեղինակին նպատակն է կրթել մարդ-
կութիւնը սիրոյ, եղբայրութեան, ա-
զատութեան, այս տպաւորութիւննե-
րը անջնջելի մնալու համար մարդգա-
տիարակութեան կը ձեռնարկէ, և ա-
մէն բարեւթում անանց միջոցաւ բնե-
լուն վստահ՝ իւր գաւառանքը այսպէս
կը յայտնէ առ Լամարգին ուղղեալ
ուղերձին մէջ :

«Իսկ ես, մինչ դու կը խօսիս առ-
դօրաւորս, ես կուղղեմ խօսքս առ
տկարս :

«Կը հրաւիրեմ մայրերը երկրին և ընտանեաց ուղղութեան և բարոյականութեան համար :

«Մարց էական պաշտօն է մանկանց և երիտասարդաց կրօնական զարգացումը, մարդկային ազգի ապագայն մայրական սիրոյն վրայ կը կայանայ, մի՛ արհամարհե՛ր այդ զօրութիւնը, որ որչափ ակար երկի քեզ, ունի անյաղթելի ազդեցութիւն մը, սոյն մայրական սէրը ստհմանեալ է երկրագործին վրայ շտեմնուած յեղափոխութիւն մը յարուցանել: Գիտես թէ ի սկզբան Քրիստոսի բանակը քանի մը կիներէ և աղքատ ձկնորոններէ կը բաղկանային, օր մը Մարիամու որդին վաքը տղայք կանչեց այն բանակին մէջ, և այն ձկնորոններով, կանամբք և փոքր տղայովք տիրեց աշխարհին :

Ահա այս է էմէ-Մարդէնի գաւառութիւնը և ընթերցողք քանի յառաջ երթայ, պիտի գտնէ այն ոգևորիչ հատուածներն, որք շանթի մը զօրութեամբ կը կործանեն ամէն մուրումութիւններ հմուտ գլխաւ, մանաւանդ վրձինով կը պատկերացուին գեղեցիկ տեսարաններ, կը քննուին լիուլի խորհրդածութեամբք ամէն իմաստասիրական ինդիւիդներ, հոգւոյն կարողութիւնները, անմահութիւնը, դատարանութիւնը, ճշմարտութեան հետադոտութիւնքն կը լինին. նորա նահաւտակներն պարծանօք կը յիշատակուին, Սոկրատ, Մովսէս, Յիսուս Քրիստոս, սպանութեան գործիներն ևս նուրբաւ և քաղաքականութիւն Մարա, Բաբելոնի տապ: Ճշմարտութեան սիրոյն համար ձեռք կառնու գրիչն հեղինակը, և անաչառ իւր տեսութեանց մէջ, մարդոյն փրկութեան համար Աւետարանը

կը ներկայացնէ անոր, ազդու կերպով կը քողարքէ սատկեան յէմ, և մօր կաթին հետ ճշմարտութիւնը տալ կը պահանջէ մանկան, զի քստ Աւետարանին. «Ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ այլ ճշմարտութեամբ» :

Կը խոստովանիմք թէ ուրեք ուրեք հեղինակը իւր ազատ գաղափարաց մէջ շատ յառաջ գացած է, և շատ քիչ անգամ մոլորած, սովայնայն մտերը աւելի երկրորդ հատորին մէջ են, զորս գանց պիտի ընեմք ընթերցողին ներկայացնել :

Ահա վերագրեալ ապաւորութիւններն ունէինք, երբ սկսանք գործոյն թարգմանութեան, կը զարմանայինք իւրովի թէ ինչո՞ւ համար ազգայինայնքան կառու բանասէրք վանց ըրած էին սոյն պատուական գործը թարգմանել, մինչդեռ նոյն այն թարգմանիչք վարանած էին շատ անգամ աննշան վիպասանութիւններ թարգմանելէ, ինչո՞ւ համար քստ Օտեանի այս միակ իմաստասիրական գործը չունենար իւր հայերէն թարգմանութիւնը, այս հարցումները կընէինք ինքնին վարմանքով մը, որ գրքին վրայ ունեցած մեր զարմանաց կհատարէր, և սակայն գտած էինք ասոր գաղտնիքը, ազգին մէջ դեռ իմաստասիրական գրութեան արժէքն ճանչցուած չէր, և թէ անչառ սակաւք ոմանք ծագլո մտալին պիտի առնէին մատնանք, մինչ զի Գրասէր Ատամ որ լրագրութեան մէջ իմաստասիրութեան ներկայացուցիչն է, պիտի պատուիրէր մեզ անտարակոյս գրքին հայերէն օրինակները այրել հրապարակաւ, Բուսոյի էմիլին պէս, այն միակ պատճառաւ թէ ազգին ներհնելու ժամանակ

նակն է տակաւին :

Անշուշտ այն տղերքն չեն վերա-
բերիր այն փոքրամասնութեան որ հա-
ճած է Էմէ-Մարգէնի բաժանորդագ-
րիլ ի քաջալերութիւն մեր յանգուգն
ձեռնորդին , մանաւանդ թէ շնորհա-
կալութիւն կը պարտինք առ նոսա :

Ի վերջ բան , կը հրաւիրենք ամեն
անոնք որ կը գնահատեն այսպիսի կա-
րեւոր մատենի մը տպաւորութիւն-
ները , փութալ բաժանորդագրիլ մին-
չեւ 20 հոկտեմբեր , այն պայմանաւա-
մէն վերջ գրքին գինը 30 դահեկա-
նէն (40)ի պիտի բարձրանայ :

Երախտագէտ զգացմամբ պիտի
յիշատակենք յապագային այն բա-
ժանորդները՝ որք Էմէ-Մարգէնի հը-
րատարակման ժամանակ փութացին
քաջալերել զմեզ , կամ իրենց բաժա-
նորդագրինքովն հայթայթեցին դու-
րոյս տպագրութեան (80) սեկոյգու-
մարը :

ԿԱՆԱՅԻ (*) ԸՍՏ ԼԱՊՐԱՆՅԵՐԻ

Արք և կանայք դուն ուրեք կը
միաբանին ընդ իրեարս ի մասին կա-
նայի արժանեաց . նոցա շահերն լի-
նելով բոլորովին տարբեր յիրերաց .
այն շնորհալի գնացք՝ սրովք սիրելի
կը լինին կանայք արանց , չեն կրնար

(*) Լապրիւրի այն գրուածքը , կը խառն-
վանիմք թէ , իւր մէջ դասն ճշմարտութիւն-
ներ կը պարունակէ , որք որչափ զաղխական
ազգին համար եղած համարտին , տակայն
ըստ որում հայ իգական սեռը ևս ոչ ընդհան-
րապէս , նախանձախնդիր կը թուի հետեւիլ
Եւրոպոյի կանանց , ուստի օգտակար է այն
հետեւողութենէն յառաջ գացած փնտսոց
մասին ոմանց ուշադրութիւնը դարձնել :

զնոսա միմեանց հաճելի ըլլալու յոր-
դորել :

Սիրայորդոր ձեւերն այց կը պառ-
կանին իրենց համայն սիրով՝ կը ծնու-
ցանեն ի նոսա հաղակրութիւն և ատե-
լութիւն :

Կանանց ոմանց վրայ արհեստա-
կան վեհութիւն մը կը տեսնուի , որ
կը կայանայ աչաց շարժումաց , գլխոց
բռնուածքի և դնալայ եղանակին մէջ ,
նաեւ չըացուցիչ հանճար մի որ կը
պատկանեցնէ , տակայն իսկապէս չի-
նելով այլ ինչ բայց երեւոյթ մի .
մարդիկ չեն յորդեր դայն :

Կան կանայք ալ , այց վրայ կե-
րեւայ մի ա՛յլ վեհութիւն , պարզ ,
բնական և զերծ ամէն ձեւերէ և յըն-
թացից , որ ծնունդ կառնու որտէն ,
և որ իրենց աղնուական ծննդեան իր-
շարունակութիւնն է , անձանց արժա-
նիք , այլ տոկուն , միայեալ հազա-
րաւոր առաքինութեանց , զբա չեն
կարող թաքուցանել իրենց համայն
համեստութեամբ , և որք միշտ կը
խուսովին , և կերեւան ամէն անոնց
որք աչք ունին :

Տեսայ զոմանո , որ կը զճանային
լինել աղջիկ , շնորհագեղ աղջիկ մի ,
առաներեքէն մինչեւ քոսներկու առ-
բեկան , և այս տարիքէն յետոյ , բը-
լալ տըր : Սակայն են ոմանք , որ կան-
գիտանան իսկ դեղերիկ բնութեան
առաւելութիւնքն , ո՛րքան օգտակար
պիտի ըլլար իրենց տնձնատուք լինել
այնմ , կը մեղանչեն ընդդէմ այն երկ-
նային հազուադիւս և դիրքաւորում
պարզեաց , հակարեական տալիս
թեւամբ , նկրտելով ի նմանութիւն
ամօթապարտ . կեղծ են իրենց դնալ-
քըն ու ձայն , նոր ձեւ ու նոր երե-

ւոյթ կուտան իրենց դիմաց, և կը նաշին հայելւոյ մէջ անհամբեր գիտնալու թէ բաւական հեռացած են բնականէն, այսպէս ոչ քիչ դժուարութիւն և յագնութիւն կը կրեն նուազ հաճելի լինելու համար:

Կանանց այս զարդասիրութիւնն և չգարիլ, կը խոստովանիմ, նուազ յանցանք է քան խօսիչն հակառակ անձնական համոզման, այլ նուազ անմեղձ քան ժպտիլն և դիմաւորել, որով մարդիկ ոչ թէ կուզեն զիտցուիլ այնպէս որպէս կերեւնան, այլ պահուիլ և չճանչցուիլ, աչերն խաբել մ'է այս և արտաքին երեւոյթով՝ ճշմարիտն քողածած կել, տեսող մը ստախոսութիւն:

Եթէ կանայք կը փափաքին միայն իրենց աչաց գեղեցիկ երեւնալ, և հաճելի լինել անձանց եւեթ, կրնան անշուշտ, զիմելով գեղեցկանալու միջոցներու, զարդուց և զարդարանայ ընտրութեան, որպէս և կը պահանջէ իրենց ճաշակն և հաճոյք, բայց եթէ արանց է որ կը փափաքին երեւնալ գեղեցիկ, արանց համար է որ կը շարժարուին և կը ներկուին, ահա հանգիստպէս կը խօսիմ իրենց, բոլոր ճայնս հաւաքելով, ի դիմաց արական սեռին, կամ ի դիմաց մեծամասնութեանն՝ թէ հերձա՞ն ու կռիւ՞ն զիրենք սոսկալի և նողկալի կը կացուցանէ, թէ կարմիրն միայն բաւական է դանոնք ծերացներու և այլակերպելու, թէ արք կատեն զկանայս՝ որք դէմքերնուն վրայ ունին սպիտակադեղ, բերաննուն մէջ կեղծ ակռաներ և մոռեղէն գնդակներ փոխանակ ծամելեաց, թէ կը բողոքեն ջերմապէս ընդդէմ ամենայն հնարից, զորս կը գոր-

ծածեն կանայք ի տղեղութիւն դիմոյ, և թէ այս բանին համար Աստուծոյ առջեւ ոչ միայն անպատասխանատու չեն ճանչնար ինքզինքնին, այլ և իրենց վերապահուած լլլալ կը խորհին կիններն բուժելու համար այս վերջին և անփրկելի միջոցն:

Եթէ կանայք լինէին այնպէս ի բնէ, որպէս կը լինին արուեստակութեամբ, կորուսանէին մէկ փայրկերնի մէջ իրենց դիմաց բոլոր թարմութիւնն, եթէ ունենային այնպէս պարզաշուն և այնպէս կապուտակեալ դէմ, որպէս անձամբ անձին յօրինեն Հաբլու և երանգօք ի չափար, պիտի լինէին անմիջ թար:

Պէտքէր կինը անձնատուր չլինիր հաճոյ լինելու կրից և գեղեցկութեան վրայ խնեցած դաղափարին, նա կը նկատէ ժամանակն և տարիները իբրեւ բան մը միայն՝ որ կը խորշովէ և կը տգեղացնէ զայլ կանայս, կը մոռանայ միայն թէ տարիքը զրուած է դիմոյ վրայ: Զարդն որ երբեմն գեղազարդեց իւր երիտասարդութիւնը՝ կը խանդարէ ուր ուրեմն դէմքը, յայտ յանդիման կը ցուցնէ ծերութեան թերութիւնները, պաճուճանք և պճնազարդութիւն կ'ընկերին նմա ցաւոց և ջերման մէջ, կը մեռնի զարդարեալ և երկնեանդ ժապաւէններով շքաւորեալ:

Լիզ կը լսէ որ կը խօսի մի ալլ պարսիքի վրայ, և կը ծաղրէ զի նա երիտասարդ ըլլալ կը պարծենայ, և կը փափաքի զարդարուիլ որպէս ոչ եւս կը վայելէ քառամնամեայ կնոջ մը, Լիզ լրացուցած է այդ տարիներն, բայց տարիներն անոր համար չունին երկտասան ամիսներ, և դեռ չեն ծերացներ բնաւ: Ինքն ալ այսպէս կը հաւատայ, և երբ դէմքն կը դիտէ հայել-

ւոյն մէջ, երբ հոգիք կը քսէ այսերուն
և երբ կը ձևացնէ պիտակներ, կը
խոստովանի թէ ներքի չէ այդ հա-
տիկն համար երկոստարգութիւն ծա-
խել, և թէ Գլարի, յիբառի, կար-
միրօջն ու պիտակօք է ծաղրելի:

Գեղեցիկ դէմք մը ամենագեղեցիկ
տեսարանն կրնծայէ և քաղցրագոյն
ներգաշնակութիւնն՝ սիրելւոյ մը ձայ-
նուն է:

Ս.

(Շարունակել)

ԳԵՂԱՆՈՅՇ

(Շարունակել)

Գ.

Մինչ ամիկն թերեզ մայրութեան
ուրախութիւն կունենայր, սակայն կը
յափշտակէր յանդգատու այլընտրուք
իրաւունքն, կամ թէ, ինք մինչ կը
ժպտէր, այլ ոք կը հեծէր: Ղի թռած
իւր գրկէն սիրելագոյն մանկիկն, որ
սփոփումն էր իւր, որ կեանքն էր գըլ-
խովին: Արդէն Գեղանոյշ թերեզի
քով դալէն ի վեր, կնոջ տան առջև
ստուերի պէս բան մը կը շրջէր, սպ-
տուեր մը չէր, այլ թշուառ մը որ
կարօտոյ հայեցումքներ կարճակէր
իներքս, ամիկն թերեզ անուշագիր
էր ամենայնի, սակայն ընթերցողն դո-
հացնելու համար ըսենք թէ այդ կի-
ւոյն էր Գեղանոյշ մայրը՝ որ թշուա-
ռութեան չգիմանալով Ագարի նման
մանկիկը թողած էր և պահ մը հեռա-
ցած, որպէս զի նորա մահը չտեսնէ,
և այն տառապանքներէն ազատի յա-
ւէտ: Հէք կինը արդէն իւր սրտին
մէջ իւր սիրելի մանկան համար մա-
հարձան մը կանգնած էր, ուրիշ յե-
տոյ ամէն ինչ իրեն համար մահու

սպանալիք մը կը թուէր, ո՛րքան
տիրութիւն կազդէն յաճախ աշխար-
հի հակադրականները, և մեր երեւա-
կայութիւնը որքան կը յուզուի, երբ
կը տեսնուիք մին՝ որ իւր որդին չկըլ-
նայ անուցանել և զայն հեռացնէ, և
այլ ոք չունենայ իւր գրկաց մէջ սի-
րոյ ծաղիկն, և հառաչէ դառնալին:

Հէք կինը կրնար ապահով ըլլալ
թէ այլ եւս իւր ընկեցիկ որդին լաւ
ձեռաց մէջ դրուած է, թէ այն երկ-
րորդ մայրը չէ թէ իւր արցունքը ճա-
շակել պիտի տայ մանկան, այլ ամէն
վայելք պիտի սփռէ անոր առջև,
գերազանցելու ջանալով իւր խնամոյց
մէջ քան բուն մայրը:

Տիկին թերեզ հաւատարիմ իւր
որդին զգացմանց կոկոսի այլ ևս ման-
կան առաջին խնամոյց, և դատրիկն
անտիական գեղեցկութիւնը կը յու-
սագրէ զինքը թէ մորմոյ գեղեցկու-
թեան հետ ժառանգած է մաքրի գե-
ղեցկութիւնն եւս, օրեր, ամիսներ
կանցնէ իւր հիացմամբ, իոք սփո-
փանքն եղող մանկան ճիշերը ըսել և
անոր արտօսողը սրբելով, մանկիկը ճանչ-
նալով իւր բարերարութիւն, կը փարի-
բոլորովին անոր սրտին, և թէ եւ տի-
կին թերեզա շատ դժուարութիւններ
շատ վշտեր կունենայ, սակայն ոյր-
ամէն վշտեր և տառապանքներ կը վեր-
ջանան, երբ դատրիկն Գեղանոյշ կա-
ղաղակէ թոթովման «մայիկ»:

Ինչ գեղեցիկ արիւտուր՝ այս բա-
ռը թերեզայի ճգանց համար, ինչ
լիագոյն վարձք, երկինք պատկած էր
գորովագութ կնոջ ուռաքինութիւնը:

Նա շատ գիշերներ անքուն կան-
ցընէր իւր ուրախութենէն և անոր
որբանին անարքն կեցած աղօթից և

հիացման արցունք կը թափէր իւր աչքերէն՝ որք ի վեր սեւեռած, կը նկատէր կարծես երկնային ուրախութիւնը անհամեմատ իւր ուրախութեան հետ, և այդու աւելի հրճուեալ կը համբուրէր փառքիկ զուարթունք, որ աչիրը փակած ժամանակ՝ կտրծես թռչններ կուգէր յերկրիս վերաջանալու համար եթէ ներելի ըլլար ուսիք մանկէ կնոջ առանձնորանը, տեսնել զանի գոտեր որրանին քով ի ծունք, և խորին հիացման մէջ, աղօթքի միմունքներ չըլլածնց վրայ, յայգերով ուռուցիկ լանջէն կարծես կը լսէր անոր կրից ներգաշնակութիւնը, սրտին գոհութիւնը:

Գ.

Բան մը չէր թերացներ զկինն իւր քաղցրիկ պարտքերէն, մանկիկը արդէն երկու դարուններ անցուցած էր, այդ երկու դարունները թերեզայի մայրագութ հոգատարութեամբ գեղոյ հրապոյրներ յաւելած էին դատրիւնին վրայ, նա այնու առաւել հմայիչ կը լինէր, զի այլ ևս թերեզայի հետ սկսած էր հաճոյական բանակցութիւն մը հաստատել, շատ ճշմարիտ է թէ հրեշտակք իրենց բարբառը մանկանց փոխ կուտան, զանանք ամէն կերպով պատելի ընելու համար, Գեղանոյչ էր խօսէր հրեշտակաց ըզուն, թերեզա իւր ուրախութենէն բարձրաձայն կը ծիծաղէր, այնպէս որ իւր դրացիք երբ լսէին նորա ծիծաղը, զխտէին թէ Գեղանոյչի խօսակցութիւնն էր պատճառ, ուստի հեգնութեամբ կը լսէին թերեզի կատուն կը մլտէ:

Գեղանոյչ շուտ շուտ խօսիլ սկսաւ, ինչպէս նաև շատ շուտ ստքի ելաւ, անոր առաջին փորձերն դնալոյ հե-

տըզհետէ ուղղուեցան թերեզայի անդու խնամաց տակ, քիչ վերջը Տիկին թերեզա դատրիկը իւր հետ կը տանէր ուր ուրեք որ երթար յայցելութիւն. համբան երբ մանկան հետ տեսնէին, կը յիշէին նորա բարեպարտութիւնը, և կը զով ինչ յանհուն:

Օր մը Տիկին թերեզ մանկիկին հետ եկեղեցի գնաց իւր բարեպաշտական պարտաւորութիւնները կատարելու կամ մանաւանդ գատրիկը միշտ եկեղեցի տանելու սուրբ մատածութեամբ. հան առաւածաւոր տիկինը իւր սիրտը պարզելով՝ կաղօթէր որ վերնախնամ տեսչութիւնը ներէ իրեն՝ մանկիկը առաւել քան զամէն սիրելուն համար, և չնորհէ իւր սիրելոյն ամէն լիութիւններ, որոց արժանի կը տեսնէ ինք նորա առաքիւնութեանց ի փոխարէն, յետոյ դարձեալ դատրիկը և զինքը երկնից պաշտպանութեան յանձնելով կը պատրաստուէր մեկնելու, յանկարծ քօղածածակ կին մը կուգայ իւր առջև և ուժգին մը անոր ձեռքն քաշելով կը համբուրէ. Տիկին թերեզա այլ յայլմէ կը լինի, չղիաւեր թէ ո՞վ է այդ անծանօթ կինը՝ որ այսքան խնարհաւ մշտութիւն կը ցուցնէր առ ինքն. յետոյ անծանօթը մանկիկը կառնու և արտառուագին կը համբուրէ զայն և քօղը վեր առնելով կը լսէ մանկիկին երբ սա սոսկալով տիկին թերեզայի քով ապաստանիլ կուզէր, — եկուր, դատրիկս, եկուր որ վերջին անգամ վիրալից սրտիս վրայ ողջագուրեմ ըզքեզ, եկուր, որ հառաչներս ինդդեմ, քու զուգահրեշտակ դէմքդ տեսնելով, միմեքեր թշուառ մայրդ, որ ցնցոտիով ծածկուած՝ չկրցաւ դրեզ

ժամակից ցրտէն և թողուլ ի գետին , չկրցաւ քու ժպիտներդ քաղել , և հըրաժարեցաւ քու ընծայած քաղցրութիւններէդ , աւաղելի՛ մայրութիւն . ա՛յս է եղեր իմ կոչումս , թողուլ ո՛ր գիւս և դնալ առանձնութեան մէջ ո՞ր բալու : անդո՛ւթ ճակատագիր :

Տիկին թերեզ աղիշած հէք կնոջ երեւոյք կնայէր , վշտի խորշմներ ծանրացած էին դիմաց վրայ , և բոլորովին գժգոյն մահը արդէն նկարուած կը տեսնուէր վրան , աչքերը այն պահուն աւելի կսկիւնէին մթադնիլ , ծունկերը կթոտիլ , ոխաբ ուժգին կը բաբախէր , վերջին անգամ ուղեց ծունր գալ տիկին թերեզի առջեւ ի շնորհակալութիւն , բայց խակոյն նուաղեալ ընկաւ :

Տիկին թերեզա անմիջապէս փութաց յօգնութիւն , մօտեցաւ վեր վերցնելու զանի , ամիսո՛ւ . թշուառութիւնը իւր զօհը առած էր . . հէք մնայրը մեռած էր :

(Շարանաւոր)

ՋԱՐՄԱՅՐ

FOL ժԱՆԷ

ԸՆՏԱՆԻՔ

ԴԱՍ Ա.

ՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿՆԱՆՔՆ

(Շարանաւոր)

Նրկորդ պէտքն , յորմէ ծագումն կառնու ընտանիքն , ուրիշ մը գոյութեան մէջ վերակենցաղելու պէտքուն է , որ առաջնոյն պէս անձին տաղաւկն փարատելու և մարդու գոյութեան զատարկութիւնն լեցնելու անհատներութենէն յառաջ կուգայ :

Մարդիկ այնքան կը սիրեն կեանքը , որ անմահութեան կը տեսնան :

Կրօնքը կը գահացնէ այս բաղձանքն , խոտանալով մարդուն մի այլ գոյութիւն , բայց այդ չբաւէր . նոյն խակ կրկրի վրայ կուգեմք անմահ լինիլ : Ոմանք զը փնտռեն զայն իւրեանց առնունը յաւերժացնելով . այլք փառաց հետամտելով կուգեն հաճելի մի և նոյն նպատակին : Ամբողջովին պիտի ջրմեռնիմ , կըսէ Ովրաաիսս . և ահա՛ այդ խակ է բանաստեղծին և դիւցազին տղադակը : Շատ անձինք ալ իւրեանց որդւոյ գոյութեամբ վերածնելով կը բաղձան արժանանալ այդ անմահութեան : Մարդ կը մոռնայ թէ իւր մազերն հետզհետէ կը թափին և կըսալեալնան , իւր շուրջն այդքան սիրելի մատաղ տունկերու ծնանիլն , ծաղկիլն և հասուննալն տեսնելով : Գեղեցիկ է աիկին Սէվինեէի առ իւր դուստրն գրած նամակին մէջ սա բուցատրութիւնն . « j'ai mal a votre poitrine » . ինչ որ ըսել կուզէ թէ ծնողք կապրին իւրեանց զաւակաց կեանքով . առնոց նեղութիւններով կը տառապին , և անոնց մահուամբ կը մեռնին . Ծնողք իրաւունք ունին իւրեանց զաւակներն իբր իւրեանց մարմնոյ անդամները համարել , վառն գի իւրեանց մարմինն , իւրեանց արիւնն և մանաւանդ իւրեանց հոգին , իւրեանց օրինակներն , իւրեանց դասերն , առաքինութիւններն կամ թերութիւններն են որ կը վերակենցաղին ի նոսա . և եթէ նոքա իւրեանց բարի ընթացքով , աշխարհի յարդանաց և համակրանաց արժանանան , ծնողք կարող են այդ մեծարանաց մի մասն յետս պահանջել . ինչպէս որ ինքեանք խակ առ իւրեանց ծնողս կը պարտին մեծագոյն մասն այն գովեստից , որոց կարող եղած

են արժանանալ, և այդ կերպով սերնդէ իսկերունդ կանցնի առաքինութեանց կամ մարտիրոսանց բարեյաջող կամ աղէտաբեր աւանդութիւն մը:

Այսպէս ընտանիքն կամրոջացնէ և մշտնջենական կը դուրժէ մարդոց գոյութիւնն: Մարդն ըստ ինքեան՝ երկրի մակերեւոյթին մի կէտը միայն կը դրաւէ, և մեռած առնէ ոչինչ կը թողու իր ետեւէն: Ընտանիքն սակայն կը տարածէ իւր ճիւղերն, իւր բողբոջներն հեռունները կը դրկէ և գրեթէ յաւերժական արմատներ կը հաստատէ: Ընտանիքն վերջապէս թէև մեծ զոհողութիւններ կը պահանջէ մարդոցմէ, բայց փոխադարձաբար նոցա կը շնորհէ այնպիսի երջանկութիւն և այնպիսի քաղցրութիւններ, որոնք չէ կարելի այլուր վայելել:

Ահա՛ սուքա են ընտանեաց օգուտներն, որք սակայն չեն առանց դժուարութեան և առանց վտանգի երեք պատճառներով որք են. 1° իրերու բնութիւնն և ընտանեաց անհրաժեշտ պայմաններն. 2° արտաքին և պատահական հանդամանքներն. 3° բարուց զանազանութիւնն:

1° Ընտանեկան կեանքն կը պարգեւէ թէեւ շատ բաներ, բայց ոչ առանց պայմանի: Ընդհանուր սխալ մ'է որ ամէն ինչ կը պահանջեն ընտանիքէն, առանց նմա գիւրութիւն մ'ընձեռնելու. ինմանէ կը պահանջուի ձանձրոյթի մէջ հանգիստ, հիւանդութեան մէջ խնամք, ախրութեան մէջ ուրախութիւն, և միանգամայն ազատ կենաց բոլոր առաւելութեանց պահանջումն: Ազատ կեանքն իւր հաճոյքներն ունի, ընտանիքն՝ իրեններն: Երկու կենաց հաճոյքներն միան-

գամայն վայելել ուղերն, հաւասարապէս զոյն կորսնցնել է: Ընտանեկան քաղցրութիւններն վայելելու համար, պէտք է հոն ապրիլ, հոն մեռլ և նորա կապերն օտանձնել: Ընտանեկան կեանքն ծառայութիւն մ'է, բայց ազնիւ ծառայութիւն մը, յորում իւրաքանչիւր ոք իւր պարտքերն ունի, և ընտանեաց խորհրդածիրն պէտք է ըլլայ սա գեղեցիկ և սուրբ խօսքն. «Ձեմ' եկած ուրիշներէ ծառայութիւն ընդունելու, հապա այլոց ծառայելու համար»: Սէրը զոհողութեամբ կապրի և ինքն ամբողջովին սիրելի առարկային մէջ կը գտնուի, և որովհետեւ այս սէրն փոխադարձ է, իւրաքանչիւր ոք տուածին չափ կընդունի: Արժանաւորութենէ և առաքինութենէ զատ, սէրը ըստ ինքեան ոչինչ ունի: Ահա՛ ինչ որ է սէրն. կամ ինչ որ պարտի ըլլալ. վասն զի մարդկային բնութեան մեզ առաջնորդած ախուր պայմաններուն մէջ, հարկադրեալ եմք անդադար գաղափարականէն յիշական և սկզբանց խստութենէն պատշաճից զիջողութեան իջնել:

2° Ընտանիքն ունի զանազան արտաքին պայմաններ. բազդի, կացութեան, ծննդեան պայմաններ, որք յոյժ կարեւոր են և կրնան մեծապէս նպաստել ընտանեաց երջանկութեան կամ թշուառութեան, նոցա բարի կամ յոռի ընթացքին: Ուրեմն ընտանեաց կարեւոր պարտաւորութիւններն արդէն ինքնին բաւական դժուարին և խիստ են, որպէս զի անօգուտ լինի զայն ի մի յօգել մարդկային փոք ծառութեամբն օգտաւէտ համարուած պատշաճութեամբ արհամարհելով: Պէտք է ուրեմն ընդունիլ այն գործ-

նախան իմաստութիւնն, որ խոհեմութեամբ կը հետաքննէ ամուսնական միութեան կացութեան կամ գաստիարակութեան հակադրութիւնքն, որ հազուադիւս կերպով կրնան միաբանիլ ներքին խաղաղութեան հետ: Ծնողք ուղիւստարար լաւ տեղեակ են առ տնին խաղաղութեան այս կանոնաց. բայց մատաղհաս անձինք ալ ոչ նուազ հմուտ են, վասն զի հաստատուած է թէ քցժժ երիտասարդք ալ ծերերու նման ամէն ինչ լաւ կը հաշուեն:

3⁰ Ընտանեկան կենաց մէջ պատահելէ երրորդ խոհեմոսն յառաջ կուգայ բնութեանց տարբերութենէն և անկատարութենէն: Անտարակոյս դժուարին չէ գտնել կատարեալ միութիւններ. յորս զգացմանց և բնութեանց եղական ներդաշնակութիւնն միմեանց համար ստեղծուած երկու էակաց մէջ հաստատուն խաղաղութիւն մը կը պահէ: Սակայն դժբաղդաբար կան նաեւ աղէտալի միութիւններ, յորս բարուց հակառակութիւնն յառաջ կը բերէ այնպիսի տխուր պառակտումներ, որ օրէնքն իսկ կը հարկադրուի առ վայր մի խղել այն միաւորութիւնն, որոյ մըշտնջենաւորութիւնն ինքն իսկ հաստատած էր: Բայց այս երկու ծայրահեղութեանց մէջ, որք հաւասարապէս հազուադէպ լինել կը կարծուին, մտերմութեան, վստահութեան երջանկութեան միջին ստատիճան մը կայ: Իրաւ է թէ ընտանեկան կենաց մէջ կրնան պատահիլ երբեմն յուզումներ, բայց մարդկային իմաստութենէն կախեալ է զայնո չափաւորել և ընդհուպ վերջ տալ անոնց:

Զարեաց վրայ պնդելն, զայն առ

ւելի դառնացնել է. խայթուածներն վէրքեր կը լինին, և վէրքերն մեծ խոցեր: Այլոց թերութեանց հանդուրժելն միմեանց ներքին միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ առտնին կենաց գեղեցիկ և օգտաւէտ շարժումներն վայելել, առանց դառնութեան: Մարդոց անկարգութեանց և թերութեանց տոկաշն, ընկերասիրական ընդհանուր պարտաւորութիւն մ'է. բայց ընտանեաց մէջ խոհեմութեան անհրաժեշտ պարտաւորութիւն մ'է, վասն զի ո՛վ որ չուզեր այլոց նեղութիւններն տանիլ, ինքն իսկ այլոց անտանելի կը դառնայ: Դիւրաւ կրնանք հանդուրժել ամէն բանի, խորհելով որ իւրաքանչիւր ոք ունի իւր թերութիւններն, և թէ չունիմք իրաւունք ուրիշներէ պահանջելու այն կատարելութիւն, որ մեզ ալ կը պակսի:

Ահա՛ սոքա են այն խութեր, յորս զան բաղխիլ այնքան ընտանիքներ. բայց միթէ անոնցմէ խոյս տալով կարելի է վայելել անխառն երջանկութիւն մը: Այդպիսի ենթադրութիւն մը անհեղեղ կը թուի, վասն զի պէտք է նաեւ ինկատ առնուլ այն պատահարներ, զորս Աստուած դիտմամբ կը զրկէ յիշեցնելու համար մարդուն թէ ինքն անցաւոր լինելով այս աշխարհիս վրայ, իւր երկնային ուրախութիւնն կատարեալ չկրնար ըլլալ: Կան երբեմն ընտանեաց մէջ սոսկալի դժբաղդութիւններ, ծայրահեղ ձախողուածքներ, ըստ որում աշխարհիս վրայ չկայ բացարձակ հաստատութիւն: Բայց որքան ալ անհասարկ կերպով բաժնուած լինին վիշտերն, իւրաքանչիւր ոք առաւել

կամ նուազ իւր բաժինն ունի . ընտանեաց կեանքն երկար անձկութիւն մ'է , որ միայն կը մեղմանայ մերթ ընդ մերթ մանկան սիրուն ծիծաղով , կամ նորատի երիտասարդին դործոց յաջողութեամբ :

Միաբանութեամբ և ներգտնալիութեամբ ապրող ընտանիքն , մարդկային կրից աղքեցութեամբ , միշտ հակամէտ է թուլանալու և լուծելու : Ընտանեաց մէջ մանկու համար , մարդէթողութիւն կը կրքերն : Անկախութեան բաղձանքն , հաճոյից սէրն և սերիշջատ կրքեր ամուսինն իւր կնոջմէն և ծնողքն իւր որդւոցմէ կը հեռացնեն անզգալապէս : Ընտանիքն երջանիկ է . կը վայելէ դարբերաստութիւն առանց դայն ճաշակելու և առանց նորա հրապոյրներն զգալու : Յայնժամ ընտանիքըն վտանգի մէջ է . հայրն կերթոյ դործոց զբաղիլ , կլին իւր հաճոյից ետեւէն կրթմանայ . և տղայք խնամակալուհեաց և դաստիարակաց խնամոց յանձնուած են . ահա՛ այն տունն կուգայ բարոյական վիշտն զանազան հարուածներով , որք հաւատարապէս կը ֆլաւան անմեղին , որպէս և յանցապարտին : Բայց վիշտն միշտ աւելի կամ նուազ իմաստ մ'ունի . եթէ պատիժ մ'ալ չէ , գէթ պէտք է իբր ազդարարութիւն մը նկատել զայն , ըստ որում՝ ամէն մարդիկ պէտք ունին յորդորանայ և սպառնալեաց :

Ահա՛ այս է ընտանեկան կենաց նկարագիրն իւր ամէն մանրամասն պարագայներով , որոց մէջ սակայն խաղաղութեան տեղ կը գտնեմք անլոյծ շխիթութիւններ , կսկծեցուցիչ տառապանքներ : Բայց ահա՛ այդ է այն անդորրութիւն , զոր կեանքն կարող է

պարգեւել մարդկութեան , և նորա որք գիտեն վայելել զայն , մեծապէս կրնան օգտիլ ի նմանէ : Ընտանեկան կենաց օգուտներուն , վտանգներուն և վարձութեանց ականատես եղանք , Գեղեցիկ և հրապուրիչ տեսիլներու քով հանդիպեցանք միանգամայն խիստ և տխուր տեսիլներու : Եւ ստուգիւ այս հակապատկեր երեւոյթին մէջ պէտք է ըմբռնել ամէն ինչ որ մեծ է , վասն զի առարկայք իւրեանց հրապուրալի գեղեցկութեամբ չէ՛ որ մեծ են , այլ իւրեանց խոշորութեան ահաւոր երեւոյթով : Ինչ որ գեղեցիկ է , միտքը կը յափշտակէ , և ինչ որ ահարկու՝ մարդուս քաջութիւնը կը դրդուէ :

(Շարանակելի)

Ս. Գ. Հ.

ՄԷԹՈՏ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՁԵԽԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

վասն իգական Սեւի Զգեստուց

Յօրինեաց Մ. ՊԱԼԵՏԵՐ

ԴԱՍ Պ :

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼԻՔ

Ձեւ 140 Օձադրոյտ (*)

(*) Օձադրոյտ կամ օձաձեւ , դարձեւ (Երևան դպրոց) :

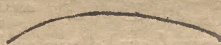
Ձեռ. 120 Բոլորակ կամ Շրջանակ (1)

Բոլորակը կարկինով յառաջ կը գալիս և շատ մը մասերու կը բաժնուի, ինչպէս որ մէկ քանիններու բաղաւորութիւնը պիտի տանք ի ստորեւ:

Կիսաշրջանակ կամ մահիկ կըսուի կէս բոլորակին որ Ա էն մինչեւ Դ կը հասնի:

Մէկ քառորդ շրջանակ կըսուի մէկ չորրորդ բոլորակին, որ է Ա էն Բ:

Աղեղ է այն որ մէկ քառորդ շրջանակէն աւելի մեծ է, և որ Ա էն Դ նշանակուած է:

Ձեռ. 130 Կոր

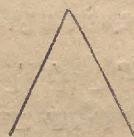
Կոր գիծ կըսուի անոր՝ որ մէկ քառորդ շրջանակէն աւելի փոքր է, ինչպէս որ 12րդ ձեւին վրայ Ա էն մինչեւ Ձ նշանակուած է:

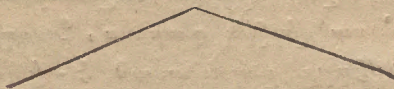
Ձեռ. 140 Վէտկոր

Սոյն վէտ կոր ձեւը բաղադրուած է երկու կոր գծերուն մէկգմէկու հաւասարակ դիրքովը:

(1) Բոլորակ, «երեւելի» (միւսէվկեր):

Ձեռ. 150 Սուրանկին:

Ձեռ. 160 Բաթանկին:

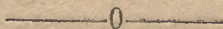
Ձեռ. 170 Բեկրեկեալ գիծ (1):

Ուղիղ գծի մը կտրուած ձեւը:

Ձեռ. 180 Ձուածեւ (2):

Ձուածեւ կամ հաւկթածեւ կոչուի սոյն օրինակին՝ որ է բոլորակին երկայնը:

Ձեռ. 190 Միջավայր (3):

Սոյն նշանը կը գործածենք որ և է հեռաւորութեան մը մէջ տեղն ըստ ուղիւ ատեննիս, զորօրինակ սոյն օրինակին լայնութեան միջավայրը, աղեղի մը միջավայրը, շեղի մը միջավայրը և այլն:

(1) Բեկրեկեալ, «բեկ», (բերելու):

(2) Ձուածեւ, «ջուլ», (իւրաքանչեւ պիտի մի կամ պէյլա):

(3) Միջավայր, «միջոց», մէջ կամ մէջ տեղ Մէջէս, (օրթա):

Սոյն գործին՝ լաթէ շերտի վրայ
տպագրուած է . բայց լայնութեանց
և կարծրութեանց մասին մէկզմէկէ
տարբեր՝ խիստ շատ տեսակներ կան .
ինչպէս նա և ճախառակաւոր տուփ
[մէջ ալ,

Ուստի ընթերցողաց ուշադրութիւն
նը կը հրաւիրենք ի նկատի առնելով
միշտ իւրեանց օգուտը՝ միջին լայնու-
թեամբ , առ առաւելն ^{11/2} հարմէզ ,
այսինքն 15 հազմէզ . լայնութիւն ու-
նեցող և կակուզ տեսակը գործածել :
Եւ ոչ թէ չափազանց լայն , նեղ , խիստ
կարծր և կամ տուփի մէջ եղած ըլ-
լան :

Աշակերտուհիք պարտեն նա և ու-
սումնիլ յետեւան՝ որ այլ և այլ չա-
փուց բաղդատութեան ցուցակն է :

ՅՈՒՅԱԿ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ԶԱՓՈՒՅ

Երբ և Կամ Երբ Ընդ	Հարմէզ
Գիական չափ 36 Էնթ	94
Սրտայն աշէն կամ Երբ 8	
Կամ 16 Կէն	65
Հաշի աշէն կամ աշէն 8	
Կամ 16 կիրահ	68

Գիտելիք . Ուսանողք պարտին
բոլոր այն գծերուն ձեւերն ու ա-
նունները բերանացի գիտնալ , որպէս
զի յառաջիկայ դասերուն մէջ կրկ-
նուած աստեղն անծանօթ ձեւեր ու
բառեր չը թուին իւրեանց :

Եթէ կարելի լինի ԳԱԼԵՏԵՐԵԱՆԻ
ԶԵՒԱԳՈՒՅՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՆՈՒԱԾԱՊԱՏ Է ԸՆԵՐԷ
Պաշտիլ :

ԱՌՈՂՁՍՔԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄՆՆԴԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՍ

Ուսելիք եւ քննելիքը պատրաստելու եւ
զանոնք ընտրելու խորուհար

Մարդս իւր մարտդական գործա-
րանաց յորինուածքովն բաղմակեր է ,
այսինքն աւեն տեսակ կերակուր ու-
տելու կարող . միւս կենդանեաց վրայ
այս առանձնաշնորհութիւնը կը վայելէ
նա և ընութեան երեք ցեղերուն մէ-
ջէն իւր ճաշակին ու կաղմակերպու-
թեան առաւելագոյն յարմարող ու-
տելիքներն առատապէս կը ճաշակէ :

Բուսական ցեղը ազգի ազգի պը-
տուղներ , ընդեղէն ու բանջարեղէն
և ըն . կը մատուցանէ մարդկան : Մեծ
ազգաց շատերուն մէջ , ցորենական
արմուիքը սննդեան էական մասը կը
կաղմեն :

Անասնական ցեղը առաւել կամ
նուազ հիւթեղ և արգանականի թով
(osmaxome) լցեալ միւսեր կ'ընծայէ նը-
մա , ինչպէս են չորքոտանեաց մէջ՝
եղն , ոչխարը , խոզը , այծեամն , նա-
պաստակը , ճաղարը և ըն . թռչնոց մէջ՝
հնդկահաւը , սագը , հաւը , աղանին ,
բաղը , կաքաւը , ցախաքլորը , փա-
սիանը , կայարը , խորդամարդը (rale) ,
լորամարդին , գրախառաղանը (ortolan)
և ըն . նմանապէս ծովն և գետերը կը
մատակարարեն ձկանց անչափ տեսակ-
ներ : Անասնական ցեղէն կը քաղենք
նաեւ ճարպերն , կարագը , պանիրը ,
սալանդանները և ըն :

Հանքային ցեղը մեզ կը մատուցա-
նէ աղը միայն որն որ անհրաժեշտ

համեմանք մ'է և քանի մը թթուներ, որովք զովացուցիչ բնակելիներ կը պատրաստենք :

Կերակրոց սրտկութիւնն և վերքերսկան քանակութիւնը, սննդառութեան բնականապէս և ըստ բնախօսական օրինաց կատարուիլը, առողջութեան անհրաժեշտ պայմաններ ըլլալով, միեւնոյն պայմանք ոչ նուազ կարեւոր են ձեռոց զարդացման և գեղեցկութեան համար :

Ամեն ժամանակ սննդական դոյացութիւնք ուսմանց և անընդհատ աշխատութեանց նիւթն եղան . անտի յառաջ եկած են սննդական բաղադրատարգութիւնք, որք գիտութեան յառաջդիմութեան համեմատ հետըզհետէ ընդունուեցան և մերժուեցան : Ղերջին դարու առողջաբանական երկասիրութեանց մէջ գտնուած հին գատակարգութիւնը ութն խումբ ուտելիք կ'ընդունէր :

1. Բնանեարդայինք 2. մածուածայինք 3. բնանեարդաւոր մածուածայինք 4. բնապիտակայինք 5. նըշայաւորք 6. հուղաւորք 7. իւղակիւզ եղէնք 8. պանրայինք :

Բայց քիչ ատենի մէջ տարրագիտութեան երազ յառաջդիմութիւնը այս գատակարգութեան թերութիւնները ճանչցուց : Սննդական դոյացութիւնք լուծման ենթարկուելով՝ անոնց սկզբնատարերքն և յատկութիւնքը գտնուեցան և այնուհետեւ լոկ երկու տեսակաց զատուեցան ուտելիքները :

1. Բարակշնային կամ կերպարանիւ ուտելիք, այսինքն մարդկային մեքենային աճմանն և սննդեան հարկաւոր եղած տարերքը մատակարարող :

Անանոց միան և արիւնը, բուսական բնանեարդը (fibrine), բուսական բնապիտակը (albumine), բուսական բնապանիրը (caseine) :

2. Այլեւս կամ շաւիշ ուտելիք, որք արեան կուտան ջրածինն և բնածուխն որ շնչառութեամբ կ'ընկալուի :

Ճարպը, նշայն, խէժը, շաքարը, սառնորակը (pectine), բասորիտը bassorine), գարեջուրն, խնձորային, գինին, օղին և ըն :

Տըպէյի առողջապահութիւն մարդկային գեղեցկութեան :

Թարգ. Յ. Բ. Ա.

(Շարունակել)

Ա. Զ. Դ.

Մեր բաժանորդներէն բազումք մեր հրաւիրաց պատասխանելով հաճեցան վրձարել իրենց բաժնեգինները ի քաջալերութիւն Բ. շրջանի սոյն ընտանեկան հրատարակութեան :

Իսկ անոնք որ դեռ չեն փութացած վճարել իրենց բաժնեգինները, հաճին փութանալի հատուցանել մեզ, որպէս զի տպագրական անհրաժեշտ ծախուց պատճառաւ եղած դժուարութիւններն բառեւաբար եռանդեամբ յարատեւեմք մեր սոյն ձեռնարկը :

ԽՄԲԱԳԻՐ . - Աիմոն Գաբամանեան
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ . - Արամ Աշմեան

ՏՊԱԳՐԵԱԼ. ՀՐԱՄԱՆԱԻ ՄԷԱՐԻՖԻ